

Dôvodová správa

I. Všeobecná časť

Rozpočty vyšších územných celkov, miest a obcí sú súčasťou rozpočtu verejnej správy a rovnako výsledky hospodárenia regionálnej a komunálnej samosprávy sú súčasťou výsledkov rozpočtového hospodárenia Slovenskej republiky. Rozpočet samosprávneho kraja je základným nástrojom finančného hospodárenia. Riadi sa ním financovanie úloh a funkcií v príslušnom rozpočtovom roku a výhľadovo aj na obdobie ďalších dvoch rokov, nakoľko v súlade so zákonom č. 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa rozpočet samosprávneho kraja zostavuje na obdobie troch rokov. Pritom rozpočet na príslušný rozpočtový rok má záväzný charakter a rozpočet na nasledujúce dva roky má charakter informatívny. Rozpočet samosprávneho kraja sa zostavuje aj ako programový rozpočet, čím sa zvyšuje jeho informačná hodnota.

II. Osobitná časť

Návrh Rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2017-2019 je zostavený v súlade s platnými, vládou a parlamentom schválenými legislatívnymi predpismi. Jeho cieľom je zabezpečiť výkon samosprávnych kompetencií vo všetkých oblastiach stanovených zákonom č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov a naďalej pokračovať v konsolidácii verejných financií v zmysle pravidiel rozpočtovej zodpovednosti. Návrh rozpočtu obsahuje vlastné finančné prostriedky samosprávneho kraja, ktorými sa zabezpečuje financovanie originálnych kompetencií v zmysle platnej legislatívy, ďalej dotácie zo štátneho rozpočtu na prenesený výkon štátnej správy v oblasti vzdelávania, finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ a zo štátneho rozpočtu na implementáciu projektov v rámci jednotlivých operačných programov Partnerskej dohody 2014-2020, a za rovnakým účelom aj návratné zdroje financovania v podobe revolvingového úveru, výlučne však určeného na úhradu oprávnených výdavkov schválených investičných projektov so systémom financovania formou refundácie.

Faktory ovplyvňujúce rozpočet príjmov:

V príjmovej časti rozpočtu je premietnutý predpokladaný vývoj plnenia daňových príjmov, ktoré budú aj v roku 2017 rozhodujúcim zdrojom financovania potrieb regiónu. Pri ich plánovaní vychádzal Trenčiansky samosprávny kraj, tak ako po minulé roky, zo septembrovej prognózy poradného orgánu Ministerstva financií Slovenskej republiky - Výboru pre daňové prognózy. Ide o prognózu na hotovostnej báze, podľa ktorej by mal podiel z celkovo odhadovaného výberu výnosu dane z príjmov fyzických osôb určený pre Trenčiansky samosprávny kraj dosiahnuť pri novej 30% - nej výške prerozdelenia objem finančných prostriedkov vo výške takmer 80 800 tis. eur. Trenčiansky samosprávny kraj prijal alternatívu rozpočtovania nižšieho objemu výnosu ako je jeho plánovaná prognóza t.j. 80 660 tis. eur, a to aj napriek svižnému tempu rastu slovenskej ekonomiky, ktorý predpovedá priaznivý vývoj v plnení daňových príjmov nielen do konca roka 2016, ale aj v budúcom rozpočtovom období.

V oblasti nedaňových príjmov je vo väčšom objeme ako po minulé roky rozpočtovaný príjem z činností rozpočtových organizácií na úseku sociálneho zabezpečenia. Ten predstavuje medziročný nárast o takmer 182 tis. eur. Rozpočtovanie vyššieho objemu príjmov od prijímateľov sociálnych služieb za poskytované sociálne služby vychádza z predpokladaného nárastu ekonomicky oprávnených nákladov u jednotlivých sociálnych zariadení, ako aj z plánovaného navýšenia počtu lôžok v špecializovanom zariadení CSS Nové Mesto nad Váhom a v špecializovanom zariadení CSS – DEMY, zameranom na poskytovanie služieb klientom s diagnózou autizmus. Autistické centrum pre CSS – DEMY plánuje Trenčiansky samosprávny kraj uviesť do užívania začiatkom II. polroka 2017.

Súčasťou rozpočtu príjmov TSK je aj plánovaný objem finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu v objeme takmer 43 100 tis. eur, určený na úhradu nákladov spojených s preneseným výkonom štátnej správy na úseku vzdelávania, ktorý je každoročne nižší oproti návrhu rozpočtu predchádzajúceho roka v dôsledku poklesu počtu žiakov v stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK. Pre rozpočtový rok 2017 (podobne ako v minulom roku) je tento pokles nahradený miernym nárastom v objeme takmer 353 tis. eur, ktorý je určený na vykrytie plánovanej valorizácie tarifných plátov pedagogických a odborných zamestnancov. Pokles počtu žiakov v stredných školách však naďalej pokračuje. Podľa stavu k 15.9.2016 bol tento 17 668 žiakov, čo je o 981 žiakov menej ako v školskom roku 2015/2016.

Návrh Rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2017-2019 obsahuje opäť, tak ako v predchádzajúcom roku maximálne možné zrealizovanie rozpočtovaného objemu na ekonomickej položke 230 Kapitálové príjmy. Trenčiansky samosprávny kraj vzhľadom na optimalizáciu siete škôl a školských zariadení vplyvom demografického vývoja disponuje prebytočným nehnuteľným majetkom, odpredaj ktorého predpokladá na úrovni roku 2016 t.j. v objeme 600 tis. eur. Na základe dosiahnutého plnenia príjmov z predaja kapitálových aktív a z predaja pozemkov k 30.9.2016 v objeme takmer 560 tis. eur, je viac než pravdepodobné, že rozpočtovaný objem na tejto ekonomickej položke bude naplnený aj v rozpočtovom roku 2017.

Plnenie príjmov Trenčianskeho samosprávneho kraja by mal v roku 2017 pozitívne ovplyvniť proces implementácie investičných projektov čerpaných zo štrukturálnych a investičných fondov Európskej únie a zo štátneho rozpočtu. Po kritizovaných rokoch 2014, 2015 a čiastočne aj 2016, keď zaznamenala implementácia projektov z operačných programov Partnerskej dohody 2014-2020 výrazný časový sklz a v priebehu prvých dvoch rokov neboli zo strany riadiacich orgánov vyhlásené žiadne výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok, v ktorých by bol Trenčiansky samosprávny kraj oprávneným žiadateľom, očakáva každý, že práve rok 2017 bude ten, ktorý naplno rozbehne finančné procesy súvisiace s implementáciou projektov a pozitívne ovplyvní plnenie tuzemských kapitálových grantov a transferov. Pozitívny vývoj v tomto smere naznačujú skutočnosti už z priebehu roka 2016, kedy riadiace orgány začali vyhlasovať výzvy na predkladanie žiadostí o NFP v rámci jednotlivých operačných programov, v ktorých sú oprávnenými žiadateľmi aj vyššie územné celky. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že pomerne vysoký objem rozpočtovaných transferov v príjmovej časti bežného a kapitálového rozpočtu TSK v roku 2017 t.j. takmer 37 082 tis. eur je odzrkadlením naakumulovania projektových zámerov Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Trenčiansky samosprávny kraj predpokladá v trojročnom rozpočtovom období 2017-2019 prijatie návratných zdrojov financovania z Rozvojovej banky Rady Európy v celkovom objeme 13 mil. eur, a to výlučne na úhradu 95% oprávnených výdavkov schváleného investičného projektu, a len pre projekty financované v rámci jednotlivých operačných programov Partnerskej dohody na roky 2014-2020 systémom refundácie. Ide o revolvingový typ úveru, ktorý umožňuje čerpať poskytnuté zdroje opakovane. Hodnota tohto úveru nevstupuje do výpočtu celkovej dlhovej služby a neovplyvní tak úverovú zaťaženosť TSK, ktorá bude k 1.1.2017 predstavovať výšku takmer 48 600 tis. eur. Vo väzbe na ukončenie procesu predloženia žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci Operačného programu Interreg V-A SR-ČR k termínu 31.10.2016 a ich predpokladané schválenie začiatkom roka 2017, plánuje Trenčiansky samosprávny kraj využiť v rozpočtovom roku 2017 z vyššie uvádzaného objemu schváleného krátkodobého úveru návratné zdroje financovania v celkovom objeme takmer 4 651 tis. eur.

Faktory ovplyvňujúce rozpočet výdavkov:

Kvantifikácia návrhu rozpočtu výdavkov TSK na roky 2017-2019 v celkovom objeme takmer 170 787 tis. eur zohľadňuje prirodzene zdrojové možnosti v oblasti príjmov a pre rozpočtový rok 2017 dosahuje o 30 964 tis. eur vyšší objem rozpočtovaných výdavkov v porovnaní s predchádzajúcim rokom, z toho objem bežných výdavkov 112 495 tis. eur je vyšší takmer o 5 360 tis. eur a objem kapitálových výdavkov 58 292 tis. eur je vyšší takmer o 25 604 tis. eur.

V oblasti bežných výdavkov je tento nárast spôsobený hlavne:

- avizovanou *valorizáciou tarifných platov zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme* v zmysle prebiehajúceho kolektívneho vyjednávania o Kolektívnej zmluve vyššieho stupňa na rok 2017, ktoré v čase zostavovania návrhu rozpočtu nebolo ukončené, no Trenčiansky samosprávny kraj predpokladá z tohto titulu navýšenie rozpočtového krytia bežných výdavkov z *vlastných zdrojov* pre Úrad TSK a organizácie v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti v odhadovanom objeme takmer 1 055 tis. eur,
- rozpočtovaním *vyššieho objemu dotácie zo štátneho rozpočtu na prenesený výkon štátnej správy na úseku vzdelávania, takmer o 353 tis. eur* vyšší objem normatívnych príspevkov je určený na vykrytie plánovanej valorizácie tarifných platov pedagogických a odborných zamestnancov,
- ďalej je medziročný nárast rozpočtovaného objemu bežných výdavkov TSK na rok 2017 spôsobený navrhovaným *zvýšením osobného príplatku o 30 eur pre nízkopříjmové skupiny zamestnancov* na organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK, ako motivácia na udržanie súčasných zamestnancov v potrebných pracovných pozíciách resp. ako motivácia pre nových zamestnancov, a to hlavne pre nepedagogických zamestnancov financovaných v rámci originálnych kompetencií na úseku vzdelávania, pre zamestnancov zariadení na úseku poskytovania sociálnych služieb a pre zamestnancov s prevahou fyzickej práce na úseku dopravy, Trenčiansky samosprávny kraj predpokladá navýšenie bežných výdavkov z tohto titulu v odhadovanom objeme cca 771 tis. eur,
- *zvýšením počtu zamestnancov v siedmich sociálnych zariadeniach* o celkový počet 24, a to z dôvodu zákonného dodržiavania maximálneho počtu prijímateľov sociálnych služieb na jedného zamestnanca v zmysle zákona č.

448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, čo si vyžiada zvýšenie rozpočtového krytia bežných výdavkov takmer o 107 tis. eur,

- *zahájením prevádzky špecializovaného zariadenia CSS – DEMY, zameraného na poskytovanie služieb fyzickým osobám s diagnózou autizmu v plánovanom termíne začiatok II. polroka 2017, s čím súvisí potreba zvýšenia rozpočtovaného objemu bežných výdavkov približne o 139 tis. eur,*
- *rozpočtovaním o takmer 986 tis. eur vyššieho objemu prostriedkov v rámci rozpočtu bežných výdavkov Úradu TSK na prípravné a podporné práce súvisiace s implementáciou projektov, ako aj na samotnú implementáciu projektov, financovaných či už systémom predfinancovania zo štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov EÚ alebo systémom refundácie vopred vynaložených prostriedkov z vlastných zdrojov,*
- *alokovaním takmer o 1 911 tis. eur väčšieho objemu prostriedkov pre príspevkovú organizáciu SC TSK okrem iného aj z titulu vykonania generálnej opravy nákladných áut typu TATRA v objeme takmer 234 tis. eur, vykonania veľkoplošných opráv ciest II. a III. triedy TSK, kompletného vodorovného dopravného značenia v objeme 1 mil. eur a taktiež z titulu zvýšenia objemu prostriedkov na súvislé opravy ciest II. a III. triedy TSK dodávateľským spôsobom oproti roku 2016 o 440 tis. eur,*
- *napokon je medziročný nárast rozpočtovaného objemu bežných výdavkov spôsobený zvýšením úhrady náhrady predpokladanej straty zmluvným dopravcom v prímestskej autobusovej doprave, za ktorým je vzájomná dohoda oboch strán pokračovať aj v roku 2017 v obnove vozidlového parku, a to v podobe obstarania 55 nových bezpečnejších, ekologickejších a modernejších autobusov v celkovom objeme 9,7 mil. eur, z toho u zmluvného dopravcu SAD Prievidza a.s. 40 nových autobusov a u zmluvného dopravcu SAD Trenčín, a.s. 15 nových autobusov.*

Odhladnúc od všetkých vyššie uvádzaných skutočností je Trenčiansky samosprávny kraj rozhodnutý aj naďalej pokračovať v nastolenom trende šetrenia verejných prostriedkov. Pozitívny vplyv na udržiavanie tohto trendu má a bude mať aj v budúcnosti elektronickou formou vykonávaný proces verejného obstarávania tovarov, prác a služieb. Zásluhou virtuálnej aukčnej siene PROebiz ušetril Trenčiansky samosprávny kraj a organizácie v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti za obdobie od 1.1.-30.9.2016 takmer 467 tis. eur a zásluhou elektronického kontraktačného systému takmer 912 tis. eur.

Čerpanie kapitálových výdavkov predpokladá Trenčiansky samosprávny kraj vo výške 58 292 tis. eur. Z uvedeného objemu rozpočtových prostriedkov je približne 44 851 tis. eur vyčlenených na prípravné a podporné práce súvisiace s implementáciou projektov zo štrukturálnych fondov EÚ a zo štátneho rozpočtu, ako aj na samotnú implementáciu, pričom 72 % z tohto objemu t.j. cca 31 944 tis. eur je určených na rekonštrukciu zhoršeného stavebno-technického stavu ciest a mostov, ktoré má Trenčiansky samosprávny kraj vo svojom vlastníctve.

Zvyšná časť prostriedkov kapitálového rozpočtu v objeme takmer 13 441 tis. eur je vyčlenená na realizáciu investičných aktivít v rámci Úradu TSK a jednotlivých oddielov, z toho:

- na Úrade TSK je hlavným zámerom spustenie prevádzky elektornizovaných služieb v podobe elektronického vybavovania agendy jednotlivých úsekov, s cieľom zvýšenia interakcie medzi TSK a verejnosťou, zvýšenia dostupnosti a transparentnosti poskytovaných služieb,
- v oblasti dopravy je objemovo najväčšia časť kapitálového transferu pre SC TSK, cca 788 tis. eur vyčlenená na rekonštrukciu oporného múru na ceste Stará Myjava a rekonštrukciu mostných objektov Ilava, Skačany, Stará Turá, Poriadie, Poruba a Podvažie,
- na úseku všeobecnej nemocničnej starostlivosti je prioritou dofinancovanie najväčšej investičnej akcie v objeme približne 7 302 tis. eur, ktorou je rekonštrukcia monobloku a rozvodov inžinierskych sietí v NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach vrátane dostavby operačných sál a vrátane vybavenia prístrojovou technikou, a pre NsP Považská Bystrica pokračovanie komplexnej rekonštrukcie a modernizácie kuchyne v objeme 500 tis. eur,
- v oblasti kultúrnych služieb smeruje Trenčiansky samosprávny kraj najväčší objem prostriedkov, a to 100 tis. eur pre Trenčianske múzeum v Trenčíne na pokračovanie financovania rekonštrukcie administratívnej budovy (skleník) na nádvorí Trenčianskeho hradu, cieľom ktorej je vybudovanie reprezentatívneho návštevníckeho centra,
- najrozsiahlejšou investíciou v oblasti vzdelávania, financovanou z vlastných zdrojov TSK v objeme takmer 320 tis. eur je rekonštrukcia budovy školskej jedálne Gymnázia Ľ. Štúra v Trenčíne, nemalý objem finančných prostriedkov takmer 437 tis. eur je na úseku vzdelávania určený aj na rozvoj výchovy a vzdelávania žiakov v oblasti telesnej a športovej výchovy, a to formou rekonštrukcie či výstavby multifunkčných ihrísk alebo formou vybudovania nových telocviční,
- s cieľom zlepšiť podmienky poskytovania a dostupnosti sociálnych služieb plánuje Trenčiansky samosprávny kraj na úseku sociálneho zabezpečenia viac ako po minulé roky riešiť problematiku bezbariérovosti vo svojich zariadeniach, približne 66 % rozpočtovaného objemu kapitálových výdavkov t.j. takmer 640 tis. eur je v roku 2017 určených na prístavbu resp. vybudovanie bezbariérových výťahov a rekonštrukciu sociálnych zariadení a dverových otvorov izieb na bezbariérové.

Návrh rozpočtu TSK na roky 2017 – 2019 je zostavený ako vyrovnaný. Bežný rozpočet roku 2017 tvorí prebytok v celkovom objeme 20 590 757 eur, kapitálový rozpočet tvorí schodok v celkovom objeme 21 963 605 eur. Finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie sú svojím objemom 1 372 848 eur tiež prebytkové a spolu s prebytkom bežného rozpočtu vykrývajú schodok kapitálového rozpočtu.

Návrh rozpočtu TSK na roky 2017-2019 neobsahuje použitie vlastných zdrojov organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK na obstaranie hmotného a nehmotného majetku. Tie budú zapracované do rozpočtu TSK v priebehu roka 2017 na základe organizáciami dosiahnutých výsledkov hospodárenia za rok 2016.

Súčasťou predkladaného Návrhu Rozpočtu TSK na roky 2017-2019 je aj Programový rozpočet TSK na roky 2017-2019, ktorý je odrazom výdavkovej časti rozpočtu. Je zostavený v programovej štruktúre. Pri zostavení programovej štruktúry Rozpočtu TSK na roky 2017 – 2019 došlo v porovnaní s predchádzajúcim obdobím k zmene celkového počtu programov z 12 na 11, ako aj k zmene počtu jednotlivých podprogramov a prvkov. Táto zmena vychádzala z potreby zabezpečenia lepšej prehľadnosti a komplexnosti výdavkov v rámci jednotlivých sledovaných odvetví.

V súlade s ustanovením § 19e ods. 1 písm. c) zákona NR SR č. 302/2001 Z.

z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov bol Návrh Rozpočtu TSK na roky 2017-2019 predložený útvaru hlavného kontrolóra za účelom vypracovania odborného stanoviska k návrhu rozpočtu pred jeho prerokovaním v zastupiteľstve samosprávneho kraja. Ďalej v súlade s ustanovením § 9 ods. 3 citovaného zákona bol v stanovenej lehote 15 dní pred prerokovaním v zastupiteľstve samosprávneho kraja verejne sprístupnený, a to vyvesením na úradnej tabuli ako aj zverejnením na webovom sídle TSK. Návrh Rozpočtu TSK na roky 2017-2019 bol zároveň prerokovaný vo všetkých komisiách zriadených pri zastupiteľstve samosprávneho kraja.